

MSSF dla spółek giełdowych Newsletter nr 7

W numerze:

1. Działalność RMSR w III kwartale 2012
2. Spojrzenie z bliska: Rachunkowość zabezpieczeń z wykorzystaniem opcji finansowych i strukturyzowanych instrumentów pochodnych
3. Rachunkowość w branży produkcyjnej - zmiany zasad rachunkowości zabezpieczeń
4. MSSF które jeszcze nie weszły w życie albo nie zostały jeszcze zatwierdzone przez UE

Patronat:

1. Działalność RMSR w III kwartale 2012

RMSR doprecyzowuje wskazówki nt. regulacji przejściowych MSSF 10, MSSF 11 i MSSF 12

Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) wydała dokument zatytułowany „Skonsolidowane sprawozdania finansowe, wspólne ustalenia umowne i ujawnienia dotyczące zaangażowania w inne jednostki: przepisy przejściowe” (modyfikacje do MSSF 10, MSSF 11 i MSSF 12) precyzujący wytyczne dotyczące okresu przechodzenia na te standardy.

Zmiany te definiują „datę pierwszego zastosowania” MSSF 10 jako początek rocznego okresu sprawozdawczego, w którym po raz pierwszy zastosowano ten standard i precyzują, że:

- jednostka ocenia, czy wnioski konsolidacyjne wyciągnięte na bazie MSR 27/SKI-12 są identyczne z wnioskami wyciągniętymi na podstawie MSSF 10 na ten dzień;
- jeżeli wniosek konsolidacyjny wyciągnięty na dzień zastosowania MSSF 10 po raz pierwszy w oparciu o MSR 27/SKI-12 różni się od wniosku opartego o MSSF 10, jednostka ma obowiązek retrospektywnej korekty okresu bezpośrednio poprzedzającego datę pierwszego zastosowania w taki sposób, jak gdyby zawsze stosowała wymogi MSSF 10 ujmując korekty na dzień otwarcia kapitału własnego (jeśli wykonalne w praktyce).

Poprawki precyzują również, że jeżeli inwestor stwierdzi, iż konieczna jest konsolidacja uprzednio niekonsolidowanej kontrolowanej jednostki, nad którą kontrolę przejął przed wejściem w życie poprawek do MSSF 3 i MSR 27 (wersje z roku 2008), jednostka może w okresie przejściowym stosować zasady zawarte w MSSF 3 (2008) lub MSSF 3 (2004) oraz MSR 27 (2008) lub MSR 27 (2003).

Poprawki te dostarczają również dodatkowe zwolnienia w okresie przechodzenia na MSSF 10, MSSF 11 i MSSF 12:

- ograniczenie wymogu przedstawiania skorygowanych danych porównawczych do okresu bezpośrednio poprzedzającego;
- usunięcie z MSSF 12 wymogu prezentacji danych porównawczych dla ujawnień związanych z niekonsolidowanymi jednostkami strukturyzowanymi za okresy poprzedzające pierwszy roczny okres sprawozdawczy, w którym zastosowano MSSF 12.

Data wejścia w życie poprawek powiązana jest z datami wejścia w życie MSSF 10, MSSF 11 i MSSF 12.

Odpowiednia informacja prasowa dostępna jest na stronie: <http://www.ifrs.org/Alerts/PressRelease/Pages/Amendment-10-11-12-June-2012.aspx>

RMSR zbiera opinie powdrożeniowe dotyczące MSSF 8

RMSR rozpoczęła etap zbierania materiałów pomocniczych do przeglądu MSSF 8 „Segmenty operacyjne” w formie wniosku o nadsyłanie uwag pt. „Przegląd powdrożeniowy: MSSF 8 Segmenty operacyjne” dotyczącego skutków wdrożenia standardu. Przegląd na celu pozyskanie opinii użytkowników, czy standard funkcjonuje zgodnie z zamierzeniami, a także informacji o charakterze praktycznym, dotyczących trudności i kosztów związanych z jego zastosowaniem.

Termin nadsyłania uwag mija 16 listopada 2012 roku. Odpowiednia informacja prasowa dostępna jest na stronie: <http://www.ifrs.org/Alerts/PressRelease/Pages/IFRS8-PIR-July-2012.aspx>

RMSR zbiera opinie na temat MSSF dla MSP

W czerwcu 2012 roku RMSR wydała wniosek o przedstawienie uwag w związku z ogólnym przeglądem MSSF dla MSP. Jest to pierwszy etap ogólnego przeglądu tego standardu (Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw). RMSR wydała wniosek w ścisłym porozumieniu z Zespołem ds. MSP by móc ocenić doświadczenia jednostek wdrażających ten standard, poznać opinie jednostek wdrażających standard, jego użytkowników i innych zainteresowanych stron oraz rozważyć możliwość wprowadzenia poprawek w oparciu o uzyskane informacje zwrotne. RMSR planuje analizę możliwości wprowadzania poprawek do MSSF dla MSP średnio raz na trzy lata.

Termin nadsyłania uwag mija 30 listopada 2012 roku. Odpowiednia informacja prasowa dostępna jest na stronie: <http://www.ifrs.org/Alerts/PressRelease/Pages/SME-RFI-June-2012.aspx>

2. Spojrzenie z bliska: Rachunkowość zabezpieczeń z wykorzystaniem opcji finansowych i strukturyzowanych instrumentów pochodnych

Wprowadzenie

We wrześniu 2012 Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) wydała projekt nowej propozycji dotyczącej rachunkowości zabezpieczeń. Ta od dawna oczekiwana reforma jest elementem prac nad nowym standardem dotyczącym rachunkowości instrumentów finansowych (MSSF 9) i ma wejść w życie 1 stycznia 2015 roku. Projekt będzie dostępny na stronie RMSR do początkowych dni grudnia.

RMSR proponuje znaczące zmiany wymogów dotyczących rachunkowości zabezpieczeń w porównaniu do obecnie obowiązującego MSR 39. W wyniku zmian jednostki będą miały szersze możliwości stosowania rachunkowości zabezpieczeń i będą w mniejszym stopniu narażone na wahania wyniku finansowego z tytułu zarządzania ryzykiem. Obowiązujące obecnie restrykcyjne zasady zniechęciły część firm do stosowania rachunkowości zabezpieczeń, a na niektórych chęć jej stosowania wymusiła zmianę zasad zarządzania ryzykiem na takie, które spełniają wspomniane wymogi. Zniesienie tych ograniczeń powinno zatem spowodować zmiany w praktyce zarządzania ryzykiem i upowszechnić stosowanie rachunkowości zabezpieczeń.

W celu zilustrowania praktycznych skutków wprowadzenia nowych wytycznych przygotowaliśmy szereg przykładów porównujących obecnie obowiązujące wymogi MSR 39 z nowymi, zawartymi w projekcie. Niniejsza publikacja stanowi pierwszą część z serii i jest poświęcona analizie zmian:

- rachunkowości opcji finansowych wyznaczonych jako instrumenty zabezpieczające oraz
- wymogów oceny skuteczności zabezpieczenia.

Kolejna publikacja z serii będzie poświęcona zmianom kryteriów dotyczących wyznaczania wyodrębnionych czynników ryzyka w przypadku pozycji niefinansowych.

Poniższe przykłady stanowią porównanie proponowanych zasad rachunkowości zabezpieczeń z MSR 39 w odniesieniu do powiązań zabezpieczających, w których skład wchodzi jeden z czterech następujących instrumentów:

- standardowy kontrakt forward,
- zakupiona standardowa opcja,

- zerokosztowa strategia opcyjna collar,
- strukturyzowany kontrakt opcyjny z zerową premią (zwany również kontraktem „forward extra”) ¹.

Poniższe przykłady koncentrują się na ekspozycji na ryzyko cen ropy naftowej, choć równie dobrze mogłyby dotyczyć innych rodzajów ryzyka rynkowego (np. ryzyka stóp procentowych bądź kursów walut).

Dla uproszczenia przyjęto założenie, że nie występuje ryzyko bazy pomiędzy ropą naftową określoną w instrumencie pochodnym, a ropą naftową planowaną do przyszłego zakupu. Chcielibyśmy zaznaczyć, iż dane liczbowe wykorzystane w przykładach mają charakter wyłącznie ilustracyjny. Wszystkie instrumenty zabezpieczające są rozliczane netto w gotówce.

Cel zarządzania ryzykiem

W poniższych przykładach opisano jednostkę sprawozdawczą narażoną na ryzyko zmiany cen ropy naftowej ze względu na zakupy dokonywane na rynku spotowym na potrzeby prowadzonej działalności operacyjnej. Dla uproszczenia przyjęto założenie, że ropa jest zużywana, a koszt ponoszony w dniu jej fizycznej dostawy.

Zasady zarządzania ryzykiem przyjęte przez zarząd firmy umożliwiają jej ustalenie ceny ropy przy zastosowaniu kontraktów forward lub ochronę przed wzrostem cen ropy za pomocą nabytych opcji. Celem zarządzania ryzykiem jest zapewnienie, że całkowity koszt nabywanej ropy, uwzględniający opłaty i premie opcyjne, jest równy lub niższy od wewnętrznie ustalonej ceny budżetowej.

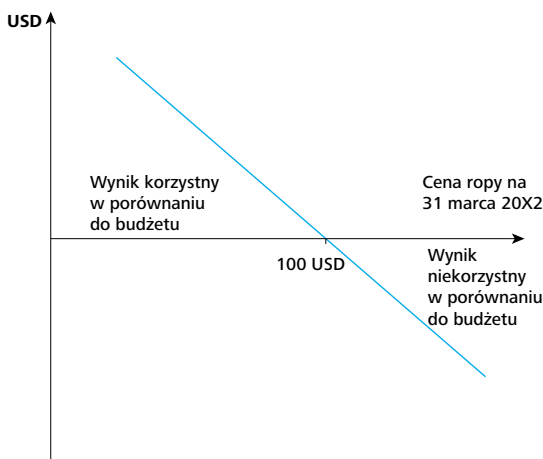
Budżetowane ceny ropy będą równe lub wyższe niż prognozowana cena forward w momencie ustalania budżetu. Firma ma zatem pewną możliwość wyboru instrumentów zabezpieczających (tym samym zabudżetowana cena zakupu pozostawia możliwość poniesienia kosztów premii opcyjnych). Firma posiada doświadczenie w tym zakresie, opracowuje więc własne prognozy przyszłych cen ropy, które będą miały wpływ na przyjętą strategię zabezpieczenia w granicach ceny zabudżetowanej.

¹ Opcje opisane w niniejszym artykule to opcje europejskie, które można wykonać tylko w dacie zapadalności i które są oparte o warunki, które muszą być spełnione w dacie zapadalności.

Opis pozycji zabezpieczonej

Przedmiotem zabezpieczenia jest wysoce prawdopodobny prognozowany zakup 100.000 baryłek ropy na rynku spotowym w dniu 31 marca 20X2 roku. Data zawarcia transakcji zabezpieczającej to 1 lipca 20X1 roku, a rok obrotowy jednostki kończy się 31 grudnia 20X1. Poniższy wykres ilustruje profil ekspozycji na ryzyko cen ropy w odniesieniu do zabudżetowanej ceny 100 USD.

Wykres 1. Prognozowany koszt/korzyść związane z ceną zabudżetowaną na poziomie 100 USD

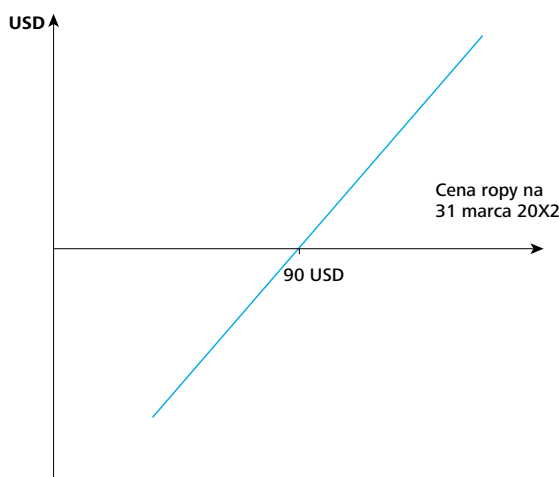

Zabezpieczenie za pomocą standardowego kontrakt forward

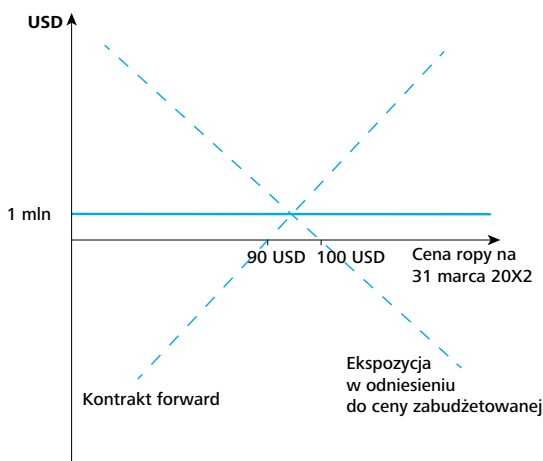
Poniższa tabela przedstawia warunki kontraktu forward. Zakup 100.000 baryłek ropy zostanie zrealizowany w przyszłym ustalonym terminie za cenę na poziomie kursu forward na dzień transakcji), tj. 90 USD za baryłkę. Wartość godziwa kontraktu w momencie zawarcia wynosi zero. Poniższe wykresy pokazują profil wypłaty tego instrumentu oraz wynik netto po uwzględnieniu zabezpieczonego ryzyka w oparciu o cenę zabudżetowaną.

Data transakcji:	1 lipca 20X1
Zapadalność:	31 marca 20X2
Wartość nominalna:	100.000 baryłek ropy naftowej
Cena realizacji:	90 USD
Premia:	zero
Rozliczenie:	Netto w gotówce

Wykres 2. Wynik netto kontraktu forward

Wykres 3: Porównanie wyniku netto z ceną zabudżetowaną w kwocie 100 USD

Dzięki wykorzystaniu tego instrumentu ogólny koszt ropy ustabilizowano na poziomie 90 USD za baryłkę bez konieczności ponoszenia wstępnych kosztów w chwili ustanowienia zabezpieczenia. Instrument ten nie daje jednak możliwości czerpania korzyści z potencjalnych spadków ceny ropy.

Zasady rachunkowości zabezpieczeń stosowane do tego instrumentu zgodnie z MSR 39

- W przypadku tego instrumentu zastosowanie rachunkowości zabezpieczeń jest nieskomplikowane. Ustanowione zabezpieczenie przepływów pieniężnych (cash flow hedge) dotyczyłoby wysoce prawdopodobnej prognozowanej transakcji zakupu ropy. Wymagane jest formalne ustanowienie zabezpieczenia w postaci udokumentowanego powiązania zabezpieczającego.
- Zakładając dopasowanie warunków, hipotetyczny instrument pochodny (jeżeli stosuje się taką metodę oceny skuteczności) będzie miał te same parametry, co faktycznie zawarty instrument pochodny, a zatem powiązanie będzie wysoce skuteczne. Zyski lub straty w części skutecznej zostaną odroczone w pozostałych całkowitych dochodach i przeniesione na wynik finansowy w chwili, gdy pozycja zabezpieczana wywrze wpływ na wynik finansowy.
- Konieczne będzie dokonanie prospektywnej oceny skuteczności, w tym przypadku podstawą takiej oceny może być dopasowanie kluczowych parametrów instrumentu zabezpieczającego i instrumentu hipotetycznego.
- Istnieje wymóg dokonania retrospektywnej oceny efektywności w oparciu o wartości liczbowe.
- Należy dokonać pomiaru części nieskutecznej zabezpieczenia z uwzględnieniem – o ile dotyczy – wpływu ryzyka kredytowego i ująć ją w wyniku finansowym.

Zasady rachunkowości zabezpieczeń stosowane do tego instrumentu zgodnie z proponowanym MSSF 9

Zasady rachunkowości zabezpieczeń stosowane zgodnie z proponowanym MSSF 9 są podobne do MSR 39, z wyjątkiem następujących kwestii:

- Wymagana jest wyłącznie prospektywna ocena efektywności, ponieważ MSSF 9 nie wymaga oceny retrospektywnej (konieczny jest jednak pomiar nieefektywności zabezpieczenia).
- Powiązanie zabezpieczające nie może zostać rozwiązane w trakcie jego trwania, chyba że instrument zabezpieczający zostanie rozwiązany lub wygaśnie, albo zmieni się cel zarządzania ryzykiem dla wyznaczonej pozycji zabezpieczanej, instrumentu zabezpieczającego lub obydwu z nich.

- Wymagane będą dodatkowe ujawnienia dotyczące rachunkowości zabezpieczeń.

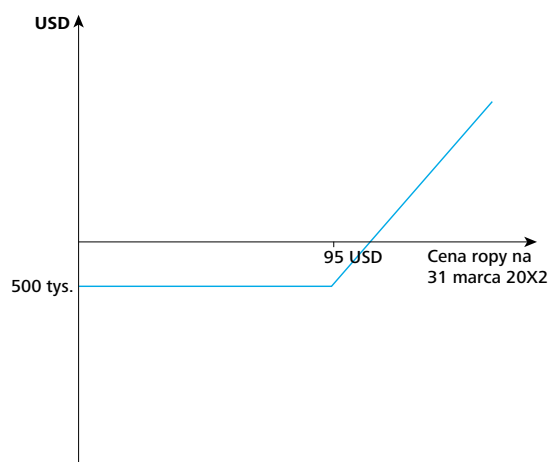
Zabezpieczenie przy pomocy nabytej opcji

Nabyty kontrakt opcyjny daje jednostce możliwość zakupu 100.000 baryłek ropy w cenie 95 USD za baryłkę. W tym przypadku jednostka ponosi początkowy koszt premii opcyjnej w kwocie 500.000 USD, a w chwili zawarcia opcji jej wartość jest niższa od zera. W ramach tej strategii całościowa cena objęta zabezpieczeniem wynosi 100 USD za baryłkę (95 USD jako cena wykonania opcji plus 5 USD premii od baryłki (500.000 USD / 100.000 baryłek)).

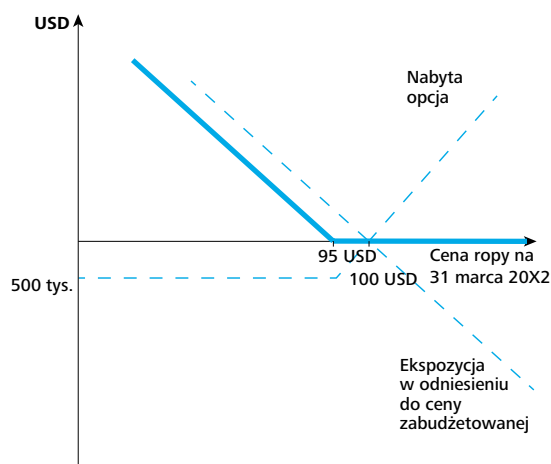
Poniższe wykresy pokazują wynik netto uzyskany na tym instrumencie oraz wynik netto po uwzględnieniu ekspozycji na ryzyko stanowiącej przedmiot zabezpieczenia w oparciu o cenę zabudżetowaną.

Data transakcji:	1 lipca 20X1
Zapadalność:	31 marca 20X2
Wartość nominalna:	100.000 baryłek ropy naftowej
Cena realizacji:	100 USD
Premia:	500.000 USD
Rozliczenie:	Netto w gotówce

Wykres 4: Wynik netto na zakupionej opcji

Wykres 5: Wynik netto w odniesieniu do zabudżetowanej ceny w kwocie 100 USD

Wykorzystanie zakupionej opcji jako zabezpieczenia daje jednostce korzyść w formie ograniczenia górnego pułapu cenowego ropy, jednocześnie umożliwiając jej czerpanie korzyści z ewentualnego spadku ceny. Wiąże się to jednak z koniecznością poniesienia kosztu premii opcyjnej w chwili zawarcia kontraktu.

Zasady rachunkowości zabezpieczeń stosowane do tego instrumentu zgodnie z MSR 39

- Również w przypadku tego instrumentu zasady rachunkowości zabezpieczeń są relatywnie nieskomplikowane. Instrument ten można zostać wyznaczony jako zabezpieczający jako że nie jest wystawioną opcją netto. Ustanowione powiązanie będzie miało charakter zabezpieczenia przepływów pieniężnych (cash flow hedge) wysoce prawdopodobnej prognozowanej transakcji. Będzie ono zabezpieczało przed wzrostem ceny powyżej pułapu 95 USD za baryłkę (tj. ryzyka jednostronnego). Wymaga się formalnego ustanowienia zabezpieczenia w formie udokumentowanego powiązania zabezpieczającego.
- Wartość czasową instrumentu zabezpieczającego wyłącza się zwykle z powiązania zabezpieczającego celem zwiększenia skuteczności zabezpieczenia, ponieważ wartość czasowa nie ma odpowiednika po stronie pozycji zabezpieczanej. Wobec tego przy ustanawianiu powiązania uwzględnia się wyłącznie wewnętrzną wartość instrumentu zabezpieczającego.

- Zmiany wartości czasowej opcji ujmowane są wobec tego bezpośrednio w wyniku finansowym w wartości godziwej, co powoduje wyższą zmienność wyniku finansowego.
- Zakładając dopasowanie podstawowych warunków, hipotetyczny instrument pochodny będzie miał te same parametry, co faktycznie zawarty instrument zabezpieczający. Tym samym zapewnia to wysoką efektywność jego wartości wewnętrznej jako zabezpieczenia. Zyski lub straty w części skutecznej zostaną odroczone w pozostałych całkowitych dochodach i przeniesione na wynik finansowy w chwili, gdy pozycja zabezpieczana wywrze wpływ na wynik finansowy.
- Konieczne będzie dokonanie prospektywnej oceny skuteczności, w tym przypadku podstawą oceny może być dopasowanie kluczowych parametrów instrumentu zabezpieczającego i instrumentu hipotetycznego.
- Istnieje wymóg dokonania retrospektywnej oceny efektywności w oparciu o wartości liczbowe.
- Należy dokonać pomiaru części nieskutecznej zabezpieczenia z uwzględnieniem – o ile dotyczy – wpływu ryzyka kredytowego i ująć ją w wyniku finansowym

Zasady rachunkowości zabezpieczeń stosowane do tego instrumentu zgodnie z proponowanym MSSF 9

- Podstawowa różnica w porównaniu z MSR 39 dotyczy omówionego niżej rozliczania wartości czasowej instrumentu zabezpieczającego.
- Przy założeniu dopasowania warunków instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej, zmianę wartości czasowej opcji ujmuje się w pozostałych całkowitych dochodach do chwili wystąpienia prognozowanej transakcji (zakłada się, że przypadnie ona na dzień zapadalności opcji)². Wobec tego, w porównaniu z MSR 39, zmienność wyniku finansowego została wyeliminowana, ponieważ wartość czasową opcji ujmuje się w pozostałych całkowitych dochodach.

² Uwaga: zabezpieczenie to traktuje się jako „powiązane z transakcją”. Mechanizmy rozliczania zabezpieczenia powiązanego z okresem są inne. Szczegółowe informacje przedstawiono w par. B6.5.29 projektu standardu.

- W momencie zapadalności wartość czasowa opcji będzie równa zero, a więc kwota skumulowana w pozostałych całkowitych dochodach wyniesie 500.000 USD.
- W chwili wystąpienia prognozowanej transakcji, skumulowana wartość czasowa opcji wraz z jej skumulowaną wartością wewnętrzną (tj. w przypadku, gdy w dacie zapadalności wartość realizacji opcji będzie dodatnia) zostanie wyłączona z kapitału własnego i ujęta jako część pozycji zabezpieczanej w wyniku finansowym. W związku z tym koszt opcji w kwocie 500.000 USD ujmuje się w wyniku finansowym, jednak w sposób ograniczający jego zmienność.
- Zastosowanie mają również dodatkowe wymogi (dotyczące testów skuteczności, rozwiązywania powiązania zabezpieczającego i ujawniania informacji) zawarte w MSSF 9 (tak jak w przypadku kontraktów forward).

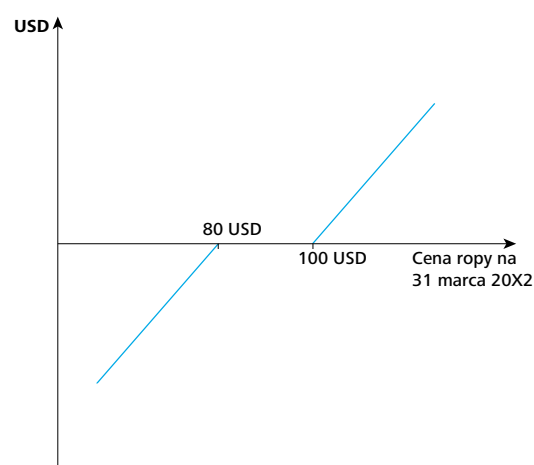
Zabezpieczenie strategią opcyjną collar z zerową premią

Instrument ten jest połączeniem nabytej i wystawionej opcji. Parametry opcji zakupionej są takie same, jak w przypadku opcji zakupionej opisanej wyżej, z jednym wyjątkiem: chroniony pułap cenowy to 100 USD. Warunki wystawionej opcji wymagają od jednostki zakupu 100.000 baryłek ropy po cenie 80 USD za baryłkę, jeżeli opcja zostanie zrealizowana przez jej nabywcę (co stanie się, jeżeli cena rynkowa za baryłkę będzie niższa niż 80 USD). Premia opcyjna do zapłacenia za zakupioną opcję (500 USD) jest kompensowana premią (500 USD) do otrzymania z tytułu wystawionej opcji, której wynikiem jest połączony kontrakt „collar” z premią równą zero.

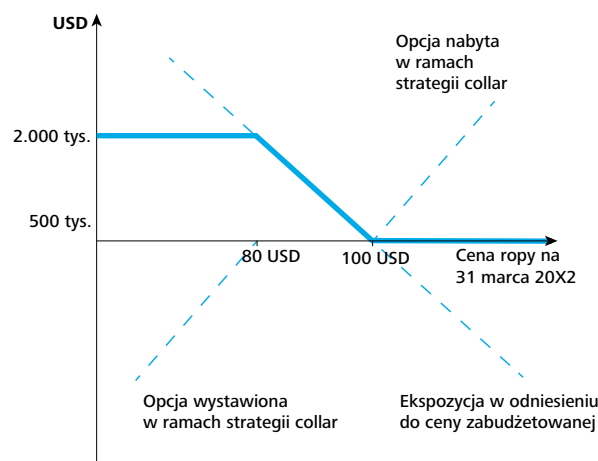
Data transakcji:	1 lipca 20X1
Zapadalność:	31 marca 20X2
Wartość nominalna:	100.000 baryłek ropy naftowej
Górna cena wykonania (opcja nabyta)	100 USD
Dolna cena wykonania (opcja wystawiona)	80 USD
Premia:	zero
Rozliczenie:	Netto w gotówce

Poniższe wykresy pokazują wynik netto uzyskany na tym instrumencie oraz wynik netto po uwzględnieniu zabezpieczanego ryzyka stanowiącego przedmiot zabezpieczenia w oparciu o cenę zabudżetowaną.

Wykres 6: Wynik netto na strategii collar

Wykres 7: Wynik netto w odniesieniu do ceny zabudżetowanej w kwocie 100 USD

Kontrakt ten pozwala utrzymać cenę zakupu ropy w określonym przedziale wartości (collar). Umożliwia to jednostce osiągnięcie korzyści z ewentualnego spadku ceny baryłki ropy poniżej 80 USD, ale jednocześnie naraża ją na ryzyko możliwego wzrostu ceny do 100 USD za baryłkę. Dzięki połączeniu nabytej i wystawionej opcji kontrakt nie wymaga zapłaty premii w momencie zawarcia, choć dzieje się to kosztem ograniczenia górnej granicy zabezpieczenia.

Zasady rachunkowości zabezpieczeń stosowane do tego instrumentu zgodnie z MSR 39

- Kontrakt ten kwalifikuje się do rachunkowości zabezpieczeń, ponieważ nie jest to wystawiona opcja netto (co miałyby miejsce, gdyby przy zawarciu kontraktu strona otrzymała premię netto).
- Rachunkowość zabezpieczeń stosuje się podobnie, jak w przypadku opisanej wyżej opcji zakupionej, choć ryzyko stanowiące przedmiot zabezpieczenia dotyczy wzrostu ceny powyżej 100 USD lub spadku ceny poniżej 80 USD za baryłkę.
- Choć kontrakt ten nie wymaga zapłaty premii netto, wartość czasowa poszczególnych opcji będzie ulegać zmianom, które prawdopodobnie nie będą się wzajemnie kompensować w żadnym okresie sprawozdawczym. Może to prowadzić do wahań wyniku finansowego.
- Uwaga: skumulowana zmiana wartości czasowych od momentu zawarcia do zapadalności dla poszczególnych składników opcyjnych będzie równa i o przeciwnym znaku, ponieważ pierwotna wartość poszczególnych opcji w czasie była taka sama, a w momencie zapadalności zmniejszy się do zera.

Zasady rachunkowości zabezpieczeń stosowane do tego instrumentu zgodnie z proponowanym MSSF 9

- Zasady rozliczania ustalone w MSSF 9 będą podobne do proponowanych powyżej dla nabytej opcji. Różnica polega na tym, że dotyczą one kontraktu jako całości, czyli złożenia opcji zakupionej i wystawionej, których wartość czasowa w czasie jest równa i równoważąca się (w dacie zawarcia i osiągnięcia zapadalności).
- Efektem zastosowania zerokosztowej strategii collar jest to, że skumulowana wartość czasowa kontraktu w pozostałych całkowitych dochodach po upływie czasu życia opcji będzie równa zero, co eliminuje konieczność wysięgowania wartości w czasie z kapitału własnego w momencie zapadalności kontraktu. Ponieważ jednak wartość czasowa będzie ulegać zmianom pomiędzy datą zawarcia kontraktu, a datą zapadalności, spowoduje to wahania pozostałych całkowitych dochodów.

Zabezpieczenie przy pomocy strukturyzowanego kontraktu opcyjnego z zerową premią („forward extra”)

Instrument ten jest połączeniem dwóch instrumentów pochodnych. Pierwszy to nabyta opcja na zakup ropy z ceną wykonaniu równą 100 USD (tak samo jak zakupiona opcja omawiana wyżej). W chwili zawarcia jej wartość godziwa jest dodatnia (500.000 USD). Drugi derywat to instrument pochodny z warunkiem włączającym (knock-in) dotyczący zakupu ropy po cenie 100 USD za baryłkę, jeżeli w momencie zapadalności cena jest równa lub niższa od 70 USD. Ze względu na swój warunkowy charakter i ujemny profil wypłaty (patrz poniższy wykres), derywat ten jest wystawioną opcją, której wartość w chwili zawarcia jest ujemna i wynosi 500.000 USD. Wartość połączonych instrumentów pochodnych w chwili zawarcia wynosi zero. Kontrakt jest rozliczany w wartości netto po osiągnięciu zapadalności.

Zakupiona opcja daje posiadaczowi możliwość zakupu 100.000 baryłek ropy po cenie 100 USD za sztukę w dniu 31 marca 2012 roku. Jeżeli zatem cena baryłki ropy w tym dniu spadnie poniżej 100 USD, opcja nie zostanie zrealizowana.

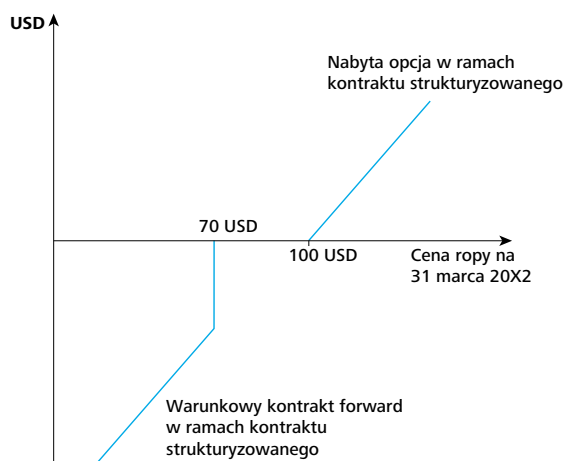
Warunkowy kontrakt forward wymaga od posiadacza zakupu 100.000 baryłek ropy po cenie 100 USD za sztukę w dniu 31 marca 2012 roku, jeżeli cena baryłki ropy tego dnia jest równa lub niższa 70 USD.

Połączone działanie tych dwóch instrumentów pochodnych chroni jednostkę przed wzrostem ceny powyżej 100 USD za baryłkę (jest to cena zabudżetowana przez jednostkę), jednocześnie umożliwiając jej czerpanie korzyści z tytułu spadku ceny ropy do poziomu 70 USD za baryłkę (jest to cena progowa, uruchamiająca warunkowy kontrakt forward). Profil wypłaty tego instrumentu pochodnego przedstawiony jest na poniższym wykresie. Wynik netto oparty jest o cenę zabudżetowaną.

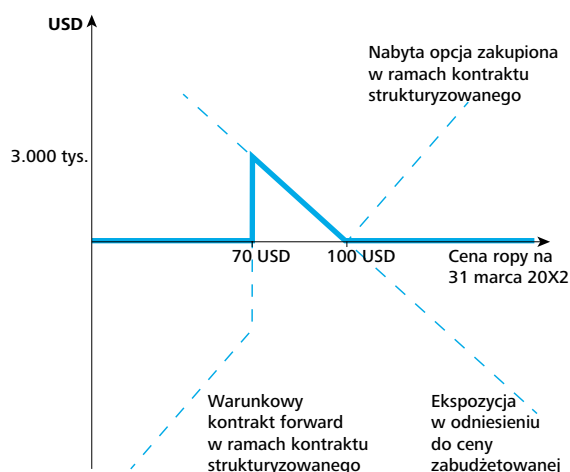
Jednostka decyduje się na wykorzystanie tego instrumentu, ponieważ na okres obowiązywania zabezpieczenia prognozuje się spadek ceny ropy do poziomu 70 USD za baryłkę (ale nie niżej).

Data transakcji:	1 lipca 20X1
Termin wykonania:	31 marca 20X2
Wartość nominalna:	100.000 baryłek ropy naftowej
Nabyta opcja – cena realizacji:	100 USD
Warunkowy kontrakt forward – cena progowa:	70 USD
Warunkowy kontrakt forward – cena realizacji:	100 USD
Premia:	Zero
Rozliczenie:	Netto w gotówce

Wykres 8: Wynik netto na kontrakcie strukturyzowanym („forward extra”)

Wykres 9: Wynik netto w odniesieniu do ceny zabudżetowanej w kwocie 100 USD

Zasady rachunkowości zabezpieczeń stosowane zgodnie z MSR 39

- Instrument kwalifikuje się do rachunkowości zabezpieczeń, ponieważ łącznie nie jest on wystawioną opcją w wartości netto. Jednak w przypadku takich instrumentów zastosowanie rachunkowości zabezpieczeń zgodnie z MSR 39 może być trudne, ponieważ strukturyzowany charakter umowy może powodować nieefektywność zabezpieczenia, wobec czego skuteczność może nie zmieścić się w wymaganym przedziale (80-125%) przy retrospektywnej i prospektywnej ocenie skuteczności zabezpieczenia.
- Nieefektywność ta wynika z porównania instrumentu zabezpieczającego do hipotetycznego instrumentu pochodnego, którego parametry różnią się od parametrów strukturyzowanej transakcji pochodnej. Zwykle takie zabezpieczenia stosuje się do wzrostu ceny powyżej 100 USD i spadków poniżej 70 USD (możliwe są również inne zastosowania). Przy takim zabezpieczeniu hipotetyczny instrument pochodny miałby charakter kontraktu collar o w przedziale od 70 do 100 USD. Ten hipotetyczny instrument pochodny różni się od faktycznie stosowanego, ponieważ obejmuje on wystawioną opcję o cenie realizacji 70 USD, zaś faktycznie stosowany instrument zabezpieczający nie posiada takiej cechy, ma za to warunkowy, nierynkowy kontrakt forward o warunkowej cenie realizacji 100 USD.

- Precyzyjnie rzecz ujmując, znacząca nieefektywność zabezpieczenia (w kategoriach wskaźnika) występuje, kiedy cena opuszcza przedział wartości 70-100 USD (tam gdzie jest początkowo ustalana) i spada poniżej 70 USD. Dzieje się tak dlatego, że po przekroczeniu bariery 70 USD cena realizacji skacze do 100 USD.
- Podobnie jak w przypadku wyżej omawianych opcji, wartość czasową opcji można wyłączyć z powiązania zabezpieczającego (choć nie zawsze oznacza to korzyść, jako że w niektórych przypadkach jej uwzględnienie zwiększa efektywność zabezpieczenia).
- Ze względu na strukturyzowany charakter instrumentu zabezpieczającego metody testowania efektywności mogą być zróżnicowane. Na przykład metoda kompensowania kwot („dollar-offset”) może nie wystarczyć do udowodnienia, że instrument mieści się w wymaganym przedziale skuteczności (80-125%) dla wszystkich możliwych zmian ceny stanowiącej przedmiot zabezpieczenia. Zamiast niej można zastosować metody alternatywne, takie jak analiza regresji.
- W niektórych przypadkach udowodnienie wymaganego poziomu skuteczności może być niemożliwe, a wówczas zastosowanie rachunkowości zabezpieczeń będzie niedozwolone.

Zasady rachunkowości zabezpieczeń stosowane zgodnie z proponowanym MSSF 9

Instrument pochodny kwalifikuje się do rachunkowości zabezpieczeń zgodnie z MSSF 9, jako że nie ma cech wystawionej opcji netto.

Wymogi dotyczące skuteczności zabezpieczenia zawarte w MSSF 9 są różne od wymogów MSR 39. MSSF 9 nie wymaga od jednostki ilościowego wykazania skuteczności mieszczącej się w przedziale wartości 80-125%. Zamiast tego jednostka musi wykazać, że:

- istnieje **ekonomiczne powiązanie** między instrumentem zabezpieczającym a pozycją zabezpieczaną;
- efekt **ryzyka kredytowego** nie dominuje w zmianach wartości godziwej wynikających z tego powiązania;

- wskaźnik zabezpieczenia** występujący w danym powiązaniu jest taki sam, jak wskaźnik wynikający z wolumenu faktycznie podlegającemu zabezpieczeniu oraz wolumenu instrumentów zabezpieczających faktycznie wykorzystywanych przez jednostkę do zabezpieczenia danej pozycji³.

W ten sposób wyeliminowano trudny do spełnienia wymóg wykazania skuteczności mieszczącej się w wąskim przedziale wartości i zastąpiono go wymogiem wykazania powiązania ekonomicznego między pozycją zabezpieczaną a instrumentem zabezpieczającym (z uwzględnieniem efektu ryzyka kredytowego) oraz udowodnienia, że ustalony wskaźnik zabezpieczenia jest odpowiedni.

Poniższa analiza uwzględnia:

- zastosowanie wymogów oceny skuteczności zawartych w MSSF 9 do danego powiązania zabezpieczającego, w szczególności stwierdzenie, czy istnieje powiązanie ekonomiczne i jaki byłby wskaźnik zabezpieczenia;
- sposób traktowania wartości czasowej opcji.

Ryzyko wyznaczone do zabezpieczenia

Celem zarządzania ryzykiem przez jednostkę jest ochrona przed skutkami wzrostu cen ropy powyżej kwoty 100 USD przy jednoczesnym umożliwieniu odnoszenia korzyści w przypadku spadku cen do 70 USD (czyli poniżej ceny wykonania zerokosztowej strategii collar omówionej powyżej) oraz zabezpieczenie przed zmianami cen poniżej progu 70 USD.

³ Powiązanie to nie powinno jednak odzwierciedlać jednak nierównowagi pozycji zabezpieczanej i instrumentu zabezpieczającego, której wynikiem byłaby nieskuteczność zabezpieczenia (niezależnie od tego, czy zostałaby ujęta, czy nie) w celu osiągnięcia wyniku rachunkowego niezgodnego z celem stosowania rachunkowości zabezpieczeń. (Projekt: 6.4.1 (c)(iii))

Zgodnie z zasadami ustanawiania zabezpieczenia ujętymi w MSR 39 przyjęto, że ryzyko, przed którym zabezpiecza się jednostka, to wzrost ceny powyżej 100 USD i spadek poniżej 70 USD. Wartość czasowa kontraktu (tj. zarówno nabytej opcji, jak i warunkowego kontraktu forward) została wyłączona z ustanawianego powiązania zabezpieczającego. Poniżej przedstawiona ocena skuteczności zabezpieczenia oparta jest o tak wyznaczone powiązanie, bez uwzględnienia możliwości alternatywnych powiązań. Dla uproszczenia pominięto zmiany wartości godziwej wynikające ze zmian ryzyka kredytowego i przyjęto założenie, że ten wymóg związany ze skutecznością został spełniony. W praktyce element ten mógłby prowadzić do braku możliwości zastosowania rachunkowości zabezpieczeń lub spowodować ujęcie nieefektywności zabezpieczenia w wyniku finansowym.

Powiązanie ekonomiczne

Proponowany projekt standardu MSSF 9 stanowi, że „wymóg istnienia powiązania ekonomicznego oznacza, że wartości instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej wykazują przeciwne względem siebie tendencje zmiany wynikające z tego samego rodzaju ryzyka, tj. ryzyka podlegającego zabezpieczeniu. Wobec tego należy oczekiwać, że wartość instrumentu zabezpieczającego oraz pozycji zabezpieczanej będzie ulegać systematycznym zmianom w odpowiedzi na zmiany tego samego instrumentu (lub instrumentów) stanowiącego ich podstawę indeksacji, w taki sposób, by zmiany tej wartości w odpowiedzi na ryzyko stanowiące przedmiot zabezpieczenia były zbieżne.” (Projekt: B6. 4.3)

W projekcie mówi się również, że „ocena, czy istnieje powiązanie ekonomiczne obejmuje analizę możliwego zachowania powiązania zabezpieczającego w okresie jego trwania w celu potwierdzenia, czy można oczekiwać osiągnięcia celu zarządzania ryzykiem”. (Projekt: B6. 4.5)

Dokonanie takiej oceny wymaga analizy zachowania instrumentu zabezpieczającego wobec zmian ryzyka stanowiącego przedmiot zabezpieczenia.

Zmiany cen powyżej 100 USD

W przypadku wzrostu ceny powyżej 100 USD wartość wewnętrzna zakupionej opcji w pełni kompensuje zmiany wynikające z ryzyka stanowiącego przedmiot zabezpieczenia, w związku z czym łatwo można wykazać istnienie powiązania ekonomicznego. Jest to przypadek zbliżony do przypadku nabytej opcji omawianego wcześniej w tym artykule.

Spadki ceny poniżej 70 USD

Jeżeli cena spadnie poniżej 70 USD, wartość instrumentu pochodnego zmieni się w przeciwnym kierunku niż zmiana wynikająca z ryzyka stanowiącego przedmiot zabezpieczenia. Poziom kompensaty zależy jednak od ceny wyjściowej i zakresu zmiany cen.

Rozważmy na przykład następujące zmiany cen poniżej progu 70 USD i porównajmy je ze zmianami wartości godziwej hipotetycznego instrumentu pochodnego (omawianego wyżej) oraz zmianą wewnętrznej wartości godziwej warunkowego kontraktu forward. W tym przykładzie ceny terminowe (forward) na datę realizacji równą 31 marca 20X2 roku kształtują się następująco:

Na dzień	Cena terminowa (forward) z datą realizacji 31 marca 20X2
1 lipca 20X1 (zawarcie)	90 USD
30 września 20X1	60 USD
31 grudnia 20X1	40 USD

Zmiana wartości godziwej w okresie			Skumulowana zmiana wartości godziwej			
Zmiana ceny	Pozycja zabezpieczana	Instrument zabezpieczający	Pozycja zabezpieczana	Instrument zabezpieczający	Kompensata w okresie	Skumulowana kompensata
z 90 USD na 60 USD	-1.000.000 USD [100.000 x (60 USD – 70 USD)]	4.000.000 USD [100.000 x (100 USD – 60 USD)]	-1.000.000 USD [100.000 x (60 USD – 70 USD)]	4.000.000 USD [100.000 x (100 USD – 60 USD)]	25%	25%
z 60 USD na 40 USD	-2.000.000 USD [100.000 x (40 USD – 60 USD)]	2.000.000 USD [100.000 x (40 USD – 60 USD)]	-3.000.000 USD [100.000 x (40 USD – 70 USD)]	6.000.000 USD [100.000 x (100 USD – 40 USD)]	100%	50%

Z tabeli wynika, że przy tego rodzaju zmianach cen zawsze dochodzi do kompensaty (zarówno okresowej, jak i skumulowanej) pozycji zabezpieczanej z instrumentem zabezpieczającym, choć zmienia się procentowy poziom tej kompensaty. Nieefektywność wynika z różnicy wartości godziwej w kwocie 3.000.000 USD pojawiającej się dla instrumentu zabezpieczającego, ale nie dla pozycji zabezpieczanej, jeżeli cena spada z przedziału od 70 do 100 USD do poziomu poniżej 70 USD, a to dlatego, że cena realizacji warunkowego kontraktu forward wynosi 100 USD, nie 70 USD.

Gdyby na przykład cena realizacji wynosiła 70 USD, to przy spadku ceny z 70 USD do 65 USD cena kontraktu wynosiłaby 500.000 USD „poza pieniądzem” (out of the money). Ponieważ jednak w tym przypadku wartość progowa to 70 USD, zaś cena wykonania to 100 USD, dlatego też jeżeli cena spadnie z 70 USD do 65 USD, wartość kontraktu wyniesie 3.500.000 USD „poza pieniądzem”.

Utrzymywanie się różnicy w kwocie 3.000.000 USD nie stanowi podstawy do zakwestionowania istnienia powiązania ekonomicznego, ponieważ mimo to występuje kompensata (jak wykazano w tabeli), zatem istnieje możliwość stosowania rachunkowości zabezpieczeń. Różnica ta może jednak wywrzeć wpływ na wskaźnik zabezpieczenia omówiony niżej.

Wskaźnik zabezpieczenia

MSSF 9 stanowi: „wskaźnik zabezpieczenia występujący w danym powiązaniu musi być taki sam, jak wskaźnik wynikający z wolumenu pozycji podlegającej faktycznemu zabezpieczeniu oraz wolumenu instrumentów zabezpieczających faktycznie wykorzystywanego przez jednostkę do zabezpieczenia danej pozycji”. (Projekt: B6. 4.8)

I dalej: „wyznaczenie powiązania zabezpieczającego ze wskaźnikiem zabezpieczenia takim samym, jak wynikający z wolumenu pozycji zabezpieczanej i wolumenu instrumentu zabezpieczającego faktycznie wykorzystywanych przez jednostkę nie powinno odzwierciedlać jednak nierównowagi pozycji zabezpieczanej i instrumentu zabezpieczającego, której wynikiem byłaby nieefektywność zabezpieczenia (niezależnie od tego, czy zostałyby ujęte, czy nie) w celu osiągnięcia wyniku rachunkowego niezgodnego z celem stosowania rachunkowości zabezpieczeń. Wobec tego przy ustanawianiu powiązania zabezpieczającego jednostka musi skorygować wskaźnik zabezpieczenia wynikający z wielkości pozycji zabezpieczanej i instrumentu zabezpieczającego faktycznie wykorzystywanych przez jednostkę, jeżeli jest to konieczne dla uniknięcia tej nierównowagi.”. (Projekt: B6. 4.9)

W omawianym przykładzie jednostka faktycznie zabezpiecza zakup 100.000 baryłek ropy za pomocą instrumentu zabezpieczającego o nominale 100.000 baryłek. Wobec tego w punkcie wyjścia należałoby założyć, że stosunek wartości instrumentu pochodnego do wielkości prognozowanego zakupu powinien wynieść 100% (czyli wskaźnik zabezpieczenia wynoszący jeden do jednego). Jednak, jak pokazano powyżej, ustanowienie tego zabezpieczenia może spowodować powstanie stałej różnicy w kwocie 3.000.000 USD przy spadku ceny poniżej 70 USD.

Konieczne jest wobec tego stwierdzenie, czy jest to „niezgodne z celem stosowania rachunkowości zabezpieczeń”.

Zgodnie z MSSF 9, „przykładowe kwestie, które należy rozważyć przy ocenie zgodności wyników rachunkowych z celem stosowania rachunkowości zabezpieczeń to:

- a) czy zakładany wskaźnik zabezpieczenia ustalono w celu uniknięcia rozpoznawania nieskuteczności zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych, czy w celu skorygowania wartości godziwej dla większego wolumenu pozycji zabezpieczanej w celu zwiększenia zakresu stosowania rachunkowości wartości godziwej, jednak bez kompensujących zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego oraz
- b) czy wystąpiła ekonomiczna przesłanka do przypisania określonych proporcji pozycji zabezpieczanej i instrumentu zabezpieczającego, mimo że powodują one wystąpienie nieskuteczności zabezpieczenia”. (Projekt: B6. 4.10)

W tym przypadku wskaźnik jeden do jednego nie jest próbą uniknięcia ujmowania nieskuteczności. Jak pokazano w tabeli, utrzymanie tego wskaźnika może natomiast skutkować nadmiernym zabezpieczeniem (overhedge), które wycenia się i ujmuje jako nieefektywność zabezpieczenia. Co więcej, wykorzystanie tego kontraktu do zabezpieczenia ekspozycji ma podstawy ekonomiczne, mimo że powoduje powstanie nieefektywności zabezpieczenia w przypadku spadku ceny poniżej 70 USD. Uzasadnienie ekonomiczne to redukcja premii, którą jednostka musi zapłacić od połączonej zakupionej opcji oraz umożliwienie jednostce czerpania korzyści ze spadku ceny do poziomu 70 USD.

Dlatego też wskaźnik zabezpieczenia jeden do jednego uznaje się za odpowiedni.

Ujmowanie wartości czasowej

W przykładach dotyczących nabytej standardowej opcji oraz zerokosztowej strategii opcyjnej collar przedstawiono możliwość odroczenia całości zmian wartości czasowej w pozostałych całkowitych dochodach, ponieważ warunki opcji odpowiadały warunkom zabezpieczanego ryzyka.

W przykładzie kontraktu strukturyzowanego („forward extra”) warunki opcji nie są dokładnym odzwierciedleniem warunków zabezpieczanego ryzyka. Ze względu na różnicę między ceną włączającą (70 USD) a ceną wykonania (100 USD) dla dolnego pułapu kontraktu.

Biorąc pod uwagę wyznaczenie powiązania z celem zabezpieczenia przed zmianami cen powyżej 100 USD i poniżej 70 USD, odpowiednimi instrumentami składowymi byłyby odpowiednio dopasowane opcje, tj. nabyta i wystawiona opcja z ceną realizacji i parametrem włączającym na poziomach (odpowiednio): 100 i 70 USD. Powoduje to powstanie różnicy między faktycznie wystawioną opcją, a opcją dopasowaną do ryzyka stanowiącego przedmiot zabezpieczenia (tj. „opcją dostosowaną”).

W efekcie wartość czasowa każdego kontraktu może być zróżnicowana w różnych terminach. Na przykład wartość czasowa faktycznie stosowanej opcji w chwili zawarcia wynosi 500.000 USD, zaś wartość „opcji dostosowanej” w tym samym momencie byłaby niższa. Wskutek występowania tej różnicy zmiana wartości czasowej faktycznie zawartego kontraktu może nie zostać w pełni ujęta w pozostałych całkowitych dochodach, co spowoduje pewne wahania wyniku finansowego.

Wniosek

Przyjęta strategia zabezpieczenia kwalifikuje się do rachunkowości zabezpieczeń zgodnie z proponowanym MSSF 9 przy wskaźniku zabezpieczenia jeden do jednego. Nieskuteczność zabezpieczenia wynikająca z tego powiązania zabezpieczającego wycenia się i ujmuje w wyniku finansowym wraz z efektem niedopasowania wartości czasowej, którego nie można odroczyć w pozostałych całkowitych dochodach.

3. Rachunkowość w branży produkcyjnej - zmiany zasad rachunkowości zabezpieczeń

RMSR publikuje projekt wytycznych rachunkowości zabezpieczeń

Streszczenie

Dnia 7 września 2012 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) opublikowała projekt nowych wytycznych dotyczących rachunkowości zabezpieczeń, które mają zastąpić zasady określone w MSR 39 „Ujmowanie i wycena”.

Proponowane rozwiązania mają na celu ograniczenie zmienności wyniku finansowego i wartości bilansowych dzięki szerszemu zastosowaniu rachunkowości zabezpieczeń. W związku ze zmianami podejścia, niektóre spółki będą musiały odpowiednio dostosowywać metody zarządzania ryzykiem, które mogły podlegać pewnym ograniczeniom określonym w obecnym MSR 39.

Wprowadzenie

RMSR prowadzi działania mające na celu poprawę i uproszczenie rachunkowości instrumentów finansowych zgodnie z MSSF. Projekt ten dzieli się na następujące trzy etapy: klasyfikacja i wycena, utrata wartości oraz rachunkowość zabezpieczeń. Z tych trzech etapów przewiduje się, iż to rachunkowość zabezpieczeń będzie miała największy wpływ na spółki z sektora niefinansowego. Projekt dotyczący rachunkowości zabezpieczeń jest ostatnim etapem przed ostateczną publikacją i ujęciem wymogów dotyczących rachunkowości zabezpieczeń w ramach MSSF 9 Instrumenty finansowe, który zastąpi MSR 39. Po ostatecznym zatwierdzeniu, zasady te będą dotyczyły okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2015 roku lub po tej dacie (data wejścia w życie w UE będzie zależała od jego zatwierdzenia do stosowania).

Celem RMSR realizowanym w ramach etapu rachunkowości zabezpieczeń jest dokonanie szczegółowego przeglądu obowiązujących wytycznych i lepsze ich dostosowanie do procesów zarządzania ryzykiem, a co za tym idzie zwiększenie przydatności informacji zawartych w sprawozdaniu finansowym. Proponowane wymogi zawierają mniej reguł wynikających z MSR 39 i dają spółkom większe możliwości ograniczania zmienności wyniku finansowego wynikającego z obowiązujących aktualnie ograniczeń w zakresie rachunkowości zabezpieczeń. Najważniejsze kwestie, które mają wpływ na branżę pozafinansową zostały przedstawione poniżej, wraz z odnośnikami do

bardziej szczegółowych opisów oraz osób, z którymi można się skontaktować, aby szerzej omówić te zmiany.

Najważniejsze kwestie dla branży produkcyjnej

Zabezpieczanie elementów ryzyka

Proponowane zmiany zwiększają zakres ekonomicznych powiązań zabezpieczających dopuszczonych do rachunkowości zabezpieczeń. Dzięki proponowanym zmianom spółki produkcyjne zyskują możliwość szerszego zastosowania rachunkowości zabezpieczeń w przypadku zabezpieczania elementów ryzyka. Zgodnie z obowiązującym aktualnie standardem (MSR 39) rachunkowość zabezpieczeń można stosować do pozycji niefinansowych jedynie w zakresie ryzyka kursowego lub wszystkich ryzyk rynkowych. Wobec tego, jeżeli jednostka sprawozdawcza zabezpiecza tylko jeden z elementów ryzyka, na przykład element towarowy kontraktu zakupowego, nie może odrębnie stosować rachunkowości zabezpieczeń w odniesieniu do tego elementu.

Zgodnie z projektem zmian, rachunkowość zabezpieczeń może być stosowana w stosunku do elementu (czynnika) ryzyka pozycji niefinansowej pod warunkiem, że taki element można wyodrębnić i wiarygodnie wycenić (co zazwyczaj ma miejsce w przypadku ekspozycji wynikającej z podpisanych umów, ale może również dotyczyć przypadków, w których ekspozycja nie jest określona w formie umowy). Poprzez dopuszczenie lepszego dopasowania instrumentu pochodnego do ryzyka objętego zabezpieczeniem osiągnięte zostaną korzyści w postaci wyższego stopnia kompensaty i mniejszych wahań wyniku finansowego.

Zabezpieczenie przy zastosowaniu opcji

W myśl proponowanych zmian, ujmowanie opcji wyznaczonych jako instrumenty zabezpieczające będzie w mniejszym stopniu przekładało się na zmienność wyniku finansowego w porównaniu do wymogów określonych w MSR 39. Proponowane zasady dotyczą różnych kontraktów opcyjnych (zarówno standardowych opcji, jak i produktów strukturyzowanych), w tym również kontraktów zabezpieczających przed ryzykiem zmiany cen towaru, ryzykiem stopy procentowej i ryzykiem kursowym. Według projektu, zmiana wartości czasowej opcji, która może wykazywać zmienność, będzie ujmowana w pozostałych całkowitych dochodach i przenoszona do wyniku finansowego w bardziej ustabilizowanej, przewidywalnej formie.

Ekspozycja syntetyczna

Zgodnie z projektem, ekspozycja syntetyczna zawierająca instrumenty pochodne może być wyznaczana jako pozycja zabezpieczana. Na przykład, jednostka prowadząca rozliczenia w polskich złotych posiada przyszłą ekspozycję towarową, wyrażoną w dolarach amerykańskich i zabezpieczoną na poziomie 100 USD kontraktami futures na stal w ramach rachunkowości zabezpieczeń. W przeciwieństwie do MSR 39, zgodnie z projektem MSSF 9 syntetyczną ekspozycję o stałej cenie 100 USD można traktować jako pozycję zabezpieczaną w kolejnym powiązaniu zabezpieczającym, gdzie zabezpieczane jest ryzyko walutowe nawet jeżeli ta pozycja zabezpieczana zawiera instrument pochodny (tj. kontrakt futures na stal). Zmiana ta poprawi skuteczność powiązań zabezpieczających tego typu i pozwoli na łatwiejsze zastosowanie rachunkowości zabezpieczeń w praktyce.

Testy skuteczności

Powiązania zabezpieczające nie będą musiały spełniać wymogu kompensaty w wymaganym przedziale efektywności (80-125%) określonym w MSR 39 dla retrospektywnej i prospektywnej oceny skuteczności. Według nowych zasad jednostka sprawozdawcza będzie musiała wykazać, że w momencie ustanawiania zabezpieczenia między pozycją zabezpieczaną a instrumentem zabezpieczającym istnieje „powiązanie ekonomiczne”. Na skutek zmian opisanych powyżej większa liczba ekonomicznych powiązań zabezpieczających będzie mogła spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń.

Terminy

Planuje się, że ostateczna wersja standardu zostanie wydana przed końcem 2012 roku. Standard będzie obowiązywał w stosunku do okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2015 roku lub po tej dacie z możliwością wcześniejszego zastosowania. W przypadku spółek prowadzących działalność w krajach Unii Europejskiej, przed jego zastosowaniem będzie konieczne jego wcześniejsze zatwierdzenie przez UE.

Istotne kwestie do rozważenia już teraz

Obowiązujące wymogi MSR 39 ograniczają pewne działania z zakresu zarządzania ryzykiem mające na celu zmniejszenia zmienności wyniku finansowego. W związku z tym nie tylko pracownicy działów rachunkowości, ale również osoby odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem powinni dobrze zrozumieć wpływ proponowanych zmian. Należy dokonać przeglądu polityki zarządzania ryzykiem w świetle wprowadzanych zmian i ich wpływu na długoterminowe strategie i decyzje w zakresie zarządzania ryzykiem. Co więcej, powinny one być brane pod uwagę w procesie planowania i podejmowania decyzji dotyczących zarządzania ryzykiem, finansów oraz systemów księgowych. Projekt daje również spółkom szansę przedstawienia wniosków dotyczących proponowanych zmian bezpośrednio RMSR zanim zostaną one opublikowane w ostatecznej wersji.

4. MSSF które jeszcze nie weszły w życie albo nie zostały jeszcze zatwierdzone przez UE

Nazwa Standardu	Tytuł	Obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się (lub później)	Zatwierdzony* lub oczekuje się zatwierdzenia (wg raportu EFRAG z dnia 8 października 2012)
Instrumenty finansowe			
MSSF 9 (wydany w listopadzie 2009 i zaktualizowany w październiku 2010)	Instrumenty finansowe	1 styczeń 2015	Nie określono jeszcze terminu
Zmiany do MSSF 7 (grudzień 2011)	Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych	1 styczeń 2013	IV kwartał 2012
Zmiany do MSR 32 (grudzień 2011)	Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych	1 styczeń 2014	IV kwartał 2012
Pakiet pięciu standardów			
MSSF 10 (wydany w maju 2011)	Skonsolidowane sprawozdania finansowe	1 styczeń 2013**	IV kwartał 2012
MSSF 11 (wydany w maju 2011)	Wspólne ustalenia umowne	1 styczeń 2013**	IV kwartał 2012
MSSF 12 (wydany w maju 2011)	Ujawnienia na temat udziałów w innych jednostkach	1 styczeń 2013**	IV kwartał 2012
MSR 27 (znowelizowany w maju 2011)	Jednostkowe sprawozdania finansowe	1 styczeń 2013**	IV kwartał 2012
MSR 28 (znowelizowany w maju 2011)	Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych oraz wspólne przedsięwzięcia	1 styczeń 2013**	IV kwartał 2012
Zmiany do MSSF 10, MSSF 11 i MSSF 12 (czerwiec 2012)	Objaśnienia na temat przepisów przejściowych	1 styczeń 2013	I kwartał 2013
Pozostałe nowe standardy / zmiany			
MSSF 13 (wydany w maju 2011)	Wycena wartości godziwej	1 styczeń 2013	IV kwartał 2012
Zmiany do MSSF 1 (grudzień 2010)	Ciężka hiperinflacja i usunięcie sztywnych terminów dla stosujących MSSF po raz pierwszy	1 lipiec 2011	IV kwartał 2012
Zmiany do MSSF 1 (marzec 2012)	Pożyczki rządowe	1 styczeń 2013	I kwartał 2013
Zmiany do MSR 12 (grudzień 2010)	Podatek odroczony: realizacja aktywów	1 styczeń 2012	IV kwartał 2012
Poprawki do MSSF 2009 - 2011 (maj 2012)	Dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 1, MSR 1, MSR 16, MSR 32 oraz MSR 34)	1 styczeń 2013	I kwartał 2013
Interpretacja KIMSF 20 (październik 2011)	Rozliczanie kosztów usuwania odpadów na etapie produkcji w kopalniach odkrywkowych	1 styczeń 2013	IV kwartał 2012

* Podano istotne daty zatwierdzenia standardów przez UE dla sytuacji, gdy data zatwierdzenia standardów przez UE może być bliska dacie zatwierdzenia sprawozdania finansowego.

Nasze publikacje i przydatne linki

Tytuł	Opis
	Biuletyn MSSF Cykliczna publikacja poruszających tematy związane z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej.
	Praktyczny przewodnik po MSSF / MSR 2012 Przewodnik zawiera streszczenia zapisów wszystkich MSSF z uwzględnieniem zmian w MSSF wydanych do końca października 2011 r. oraz porównanie z Ustawą o rachunkowości (PSR).
	Wzorcowe Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe 2011 według MSSF Wzór skonsolidowanego sprawozdania finansowego opracowany w celu zilustrowania ujawnień wymaganych przez Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską, dla sprawozdań finansowych sporządzanych za okresy rozpoczynające się w dniu 1 stycznia 2011 roku i później.
	Lista kontrolna ujawnień wymaganych w sprawozdaniach finansowych wg MSSF sporządzonych według stanu na 31 grudnia 2010 roku Lista kontrolna stanowiąca podsumowanie wymogów Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) dotyczących ujawnień i prezentacji. Lista kontrolna jest narzędziem pomagającym użytkownikom w stwierdzeniu, czy zostały spełnione wymogi MSSF dotyczące prezentacji i ujawniania. Nie obejmuje natomiast wymogów MSSF dotyczących ujęcia i wyceny.
	Przewodnik po znowelizowanych standardach MSSF 3 i MSR 27 Niniejszy przewodnik poświęcony jest przede wszystkim sposobom rozliczania połączeń jednostek gospodarczych zgodnie z MSSF 3(2008). W odpowiednich miejscach zawiera on odniesienia do MSR 27(2008) – w szczególności w odniesieniu do definicji kontroli, rozliczania udziałów niesprawujących kontroli oraz zmian struktury własnościowej.
	Przewodnik po MSSF 8 Segmenty Operacyjne Publikacja przedstawia najważniejsze zasady związane z implementacją i zastosowaniem MSSF 8, wykorzystując liczne przykłady zastosowania poszczególnych rozwiązań zawartych w standardzie, jak również przykładowe formy prezentacji danych o segmentach operacyjnych.

Wszystkie powyższe publikacje można pobrać bezpłatnie na stronie Deloitte: www.deloitte.com/pl/mssf

Przydatne linki

MSSF

Publikacje i aktualne informacje dotyczące MSSF.

www.deloitte.com/pl/MSSF

Na tej stronie można znaleźć aktualne informacje dotyczące zmian w MSSF i interpretacjach oraz praktyczne materiały źródłowe.

www.iasplus.com

Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR)

www.iasb.org

Międzynarodowa Federacja Księgowych (IFAC)

www.ifac.org

Polskie Standardy Rachunkowości

Ministerstwo Finansów

www.mf.gov.pl

Komisja ds. Papierów Wartościowych i Giełd

www.kpwig.gov.pl

Krajowa Izba Biegłych Rewidentów

www.kibr.org.pl

Stowarzyszenie Księgowych w Polsce

www.skwp.org.pl

Deloitte

Dodatkowe informacje dotyczące usług, programów, szkoleń i publikacji

www.deloitte.com/pl/audyt

US GAAP

Amerykańska Rada ds. Standardów Rachunkowości

www.fasb.org

Komisja ds. Papierów Wartościowych i Giełd USA

www.sec.gov

Unia Europejska

Unia Europejska (strona główna)

www.europa.eu.int

Europejska Grupa Doradcza ds. Sprawozdawczości Finansowej

www.efrag.org

Europejska Federacja Księgowych

www.fee.be

Komitet Europejskich Regulatorów Rynku Papierów Wartościowych

www.cesr-eu.org

Deloitte Polska

www.deloitte.com/pl

Deloitte Global

www.deloitte.com

Kontakt

Członkowie Zespołu Technicznego Deloitte Audyt:

Piotr Sokołowski
Partner
E-mail: psokolowski@deloitteCE.com

Marcin Samolik
Starszy Menedżer
E-mail: msamolik@deloitteCE.com

Przemysław Zawadzki
Starszy Menedżer
E-mail: pzawadzki@deloitteCE.com

Krzysztof Supera
Menedżer
E-mail: ksupera@deloittece.com

Paweł Tendera
Młodszy Menedżer
E-mail: ptendera@deloitteCE.com

www.deloitte.com/pl

Przynależność do Stowarzyszenia Emitentów Giełdowych oznacza członkostwo w prestiżowej, eksperckiej organizacji dbającej o rozwój polskiego rynku kapitałowego oraz reprezentującej interesy notowanych spółek.

Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych, jako reprezentant spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, służy środowisku emitentów wiedzą i doradztwem w zakresie regulacji rynku giełdowego oraz praw i powinności uczestniczących w nim spółek. Będąc organizacją ekspercką, dąży do szerzenia i wymiany wiedzy umożliwiającej rozwój rynku kapitałowego i nowoczesnej gospodarki rynkowej w Polsce. Stowarzyszenie istnieje od roku 1993 roku, oferując pomoc i konsultacje dla spółek członkowskich w zakresie wymogów prawnych, regulacji rynku, relacji inwestorskich. Obecnie SEG skupia ponad 230 spółek notowanych na warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych oraz alternatywnym rynku New Connect, reprezentujących ponad 80 proc. kapitalizacji emitentów krajowych. Pracami SEG kieruje prezes Beata Stelmach.

Stowarzyszenie podejmuje prace na rzecz rozwoju rynku kapitałowego, głównie za pomocą działań regulacyjnych i edukacyjnych. W zakresie regulacji bierze czynny udział w inicjowaniu zmian regulacyjnych i przeciwdziałaniu pojawianiu się regulacji niekorzystnych dla emitentów. Dzięki posiadanym kompetencjom SEG stworzył rekomendacje w zakresie elektronicznych Walnych Zgromadzeń mające służyć spółkom publicznym. Obecnie spółki mają możliwość organizacji e-WZA wraz z przywilejem korzystania z elektronicznego prawa głosu. Wypracowane przez nas rekomendacje normują wiele istotnych kwestii, które dotychczas pozostawały niejasne i rodziły wątpliwości interpretacyjne. Uzyskujemy również wiele opinii prawnych ułatwiających implementację wydawanych aktów prawnych oraz opinii stosownych władz, jak interpretacja Ministerstwa Finansów w zakresie tworzenia Komitetów Audytu w spółkach publicznych. Na poziomie uregulowań unijnych, dzięki pracom w European Issuers SEG korzysta z możliwości wsparcia inicjatywy Komitetu Prawnego EI a tym samym wpływu na podejmowane działania regulacyjne. Bierze udział w konsultacjach ustaw i rozporządzeń jak również w nowelizacjach kodeksu Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW.

Wdrożenie działań regulacyjnych odbywa się poprzez organizację seminariów i konferencji służących też pogłębianiu wiedzy z zakresu relacji inwestorskich oraz ustawowych obowiązków informacyjnych, aspektów prawnych (nowelizacje aktów prawnych) czy też finansowych (zmiany w rachunkowości zarządczej). W działalności szkoleniowej Stowarzyszenia udział bierze rocznie ok. 1500 uczestników podczas kilkunastu spotkań organizowanych na warszawskim parkiecie, jak również poprzez transmisję w czasie rzeczywistym. Jako promotor nowoczesnych rozwiązań SEG rekomenduje wykorzystanie komunikacji elektronicznej, przewidzianej w KSH, w rozwoju relacji inwestorskich oraz komunikacji z inwestorami. Wyrazem działań ukierunkowanych na poprawę komunikacji spółki z otoczeniem jest również organizacja Konkursu Złota Strona Emitenta wspierającego spółki w poprawie jakości witryn korporacyjnych.

Przystępując do Stowarzyszenia Emitent otrzymuje wiele przywilejów oraz wymiernych korzyści:

- bierze udział w forum wymiany informacji i doświadczeń, poprzez uczestnictwo w spotkaniach skierowanych do osób zatrudnionych w poszczególnych obszarach spółki: -członków Rad Nadzorczych, - członków Zarządów, - pracowników zajmujących się: księgowością, zarządzaniem finansami, relacjami inwestorskimi, zagadnieniami prawnymi, zarządzaniem ryzykiem etc.
- otrzymuje dostęp do specjalnych zasobów serwisu – aktualnych aktów prawnych, opinii i konsultacji dotyczących rynku,
- posiada możliwość wpływu na tworzone regulacje oraz uzyskania za pośrednictwem SEG opinii właściwych władz oraz opinii prawnych,
- jest w posiadaniu bieżących informacji o planowanych i wchodzących w życie regulacjach,
- uzyskuje możliwość bezpłatnego udziału w wydarzeniach edukacyjnych organizowanych przez SEG oraz zniżki przy udziale w wydarzeniach patronackich,
- posługuje się przywilejem używania logo Stowarzyszenia oraz formuły: "Spółka należy do Stowarzyszenia Emitentów Giełdowych" na drukach firmowych, w internecie i e-mail, w broszurach, biuletynach i pismach,
- posiada zniżki na uczestnictwo w studiach podyplomowych z zakresu rachunkowości i finansów skierowanych do członków komitetu audytu,
- ma możliwość zamieszczania danych korporacyjnych na stronie internetowej Stowarzyszenia – logo spółki, dane teleadresowe,
- uzyskuje możliwości otrzymywania bezpłatnego egzemplarza raportów publikowanych we współpracy z audytorami, kancelariami prawnymi, Giełdą Papierów Wartościowych oraz innymi instytucjami rynku,
- korzysta z możliwości podnoszenia poziomu wiedzy na temat zasad funkcjonowania rynku kapitałowego – spotkania szkoleniowe dla debiutantów.

Więcej informacji na stronie: www.seg.org.pl

Powyższa publikacja zawiera jedynie informacje natury ogólnej. Deloitte Touche Tohmatsu Limited, Deloitte Global Services Limited, Deloitte Global Services Holdings Limited, Deloitte Touche Tohmatsu Verein, firmy członkowskie oraz podmioty stowarzyszone nie świadczą tym samym, ani nie przedstawiają w tej publikacji porad księgowych, podatkowych, inwestycyjnych, finansowych, konsultingowych, prawnych czy innych. Nie należy także wyłącznie na podstawie zawartych tu informacji podejmować jakichkolwiek decyzji dotyczących Państwa działalności. Przed podjęciem jakichkolwiek decyzji lub działań dotyczących kwestii finansowych czy biznesowych powinni Państwo skorzystać z porady profesjonalnego doradcy. Deloitte Touche Tohmatsu Limited, Deloitte Global Services Limited, Deloitte Global Services Holdings Limited, Deloitte Touche Tohmatsu Verein, firmy członkowskie oraz podmioty stowarzyszone nie ponoszą odpowiedzialności za jakiegokolwiek szkody wynikające z wykorzystania informacji zawartych w publikacji ani za Państwa decyzje podjęte w związku z tymi informacjami. Osoby korzystające z powyższej publikacji robią to na własne ryzyko i ponoszą pełną związaną z tym odpowiedzialność.

Deloitte świadczy usługi audytorskie, konsultingowe, doradztwa podatkowego i finansowego klientom z sektora publicznego oraz prywatnego, działającym w różnych branżach. Dzięki globalnej sieci firm członkowskich obejmującej 150 krajów oferujemy najwyższej klasy umiejętności, doświadczenie i wiedzę w połączeniu ze znajomością lokalnego rynku. Pomagamy klientom odnieść sukces niezależnie od miejsca i branży, w jakiej działają. 200 000 pracowników Deloitte na świecie realizuje misję firmy: stanowić standard najwyższej jakości.

Specjalistów Deloitte łączy kultura współpracy oparta na zawodowej rzetelności i uczciwości, maksymalnej wartości dla klientów, lojalnym współdziałaniu i sile, którą czerpią z różnorodności. Deloitte to środowisko sprzyjające ciągłemu pogłębianiu wiedzy, zdobywaniu nowych doświadczeń oraz rozwojowi zawodowemu. Eksperci Deloitte z zaangażowaniem współtworzą społeczną odpowiedzialność biznesu, podejmując inicjatywy na rzecz budowania zaufania publicznego i wspierania lokalnych społeczności.

Nazwa Deloitte odnosi się do jednej lub kilku jednostek Deloitte Touche Tohmatsu Limited, prywatnego podmiotu prawa brytyjskiego z ograniczoną odpowiedzialnością i jego firm członkowskich, które stanowią oddzielne i niezależne podmioty prawne. Dokładny opis struktury prawnej Deloitte Touche Tohmatsu Limited oraz jego firm członkowskich można znaleźć na stronie www.deloitte.com/pl/onas